

MATKALLA VIENASSA 2005

VALOKUVAT
MATTI PULLI JA MATTI RASILAINEN

KUITTISEURAN JULKAISUJA
2005

Vienan matka 5.-7.10.2005

Toyota Landcruiserilla ajettiin n.960 km ja sää oli upea koko ajan.

ti 4.10.

19:15-20:20 Kajaaniin iltakoneella
Illallinen Kajanus hotellin
ravintolassa.

ke 5.10.

7:15 Herätys, aamupala
Oiva Liikanen tulee hakemaan,
Kajaaniin ostoksille.
9:06 Lähtö kohti rajaa
10:20 Vartiuksessa
10:45-11:20 Rajalla
11:30 Huoltoasemalla
Kostamuksessa
12:30-12:50 Tollonjoki
13:00-13:15 Vuokkiniemi
13:45-15:15 Venehjärvi
15:50 Näköalapaikka ennen
Vuonnista
16:15 Vuonnisten vanhalla sillalla
16:30-17:00 Vuonninen Jyrkisen törmä
17:55-18:05 Makkarakukkula
(suom. muistomerkki)
18:08-18:22 Munakukkula
(ven. muistomerkki)
19:10 Uhtualla Jegorovin pihassa
Sauna
Iltapala

to 6.10.

6:00 Herätys, aamupala
6:55 Lähtö Paanajärvelle
8:35 Paanajärven lossilla
9:20 Dementievalla välipalalla
10:00-10:35 Saaressa
10:35-11:50 Rantakierros
11:50-12:40 Ruokailu Dementievalla
13:00-13:15 Lossilla
14:20-14:35 Haikolassa
15:35 Uhtualla
16:45-17:10 Likopään Kormusniemessä
17:45 Jegrovilla
Sauna
Iltapala

pe 7.10.

6:00 Herätys
6:50 Lähtö Röhöön
7:28 Röhön rannalla
7:34 Aurinko nousee
8:40 Kokkosalmella
9:05-9:50 Kiestingissä
10:20 Sohjana
10:35 Kananainen
10:50 Pääjärven huoltoasemalla
tankkaus 73 L naftaa
11:20-12:05 Paanajärvikeskuksessa
12:10-13:15 Syömässä Korbankovin
ravintolassa
13:25-13:45 Ostoksilla Leontievan
Magasinissa ja torilla
14:25-14:55 Suvannossa, Timosilla
15:20-15:40 Rajalla
16:30 Kuusamon lentokentällä
18:10-19:20 Lento Helsinkiin

Matka alkoi 5.10.2005 klo 9:00 Kajaanista. Retkikunta yllä. Vasemmalta Jussi, Matti, Oula ja Sari, kuljettaja Oiva ja tämän kokoaja Wille tulevat esiin myöhemmin. Rajan ylityksen jälkeen kierrettiin Kostamuksen Vuoriteollisuuskombinaatin alue ja suunnistettiin kohti pohjoista. Tollonjoella pysähdyttiin. Kylää ei enää ole. Silta hirsarkkuineen oli hyvässä kunnossa. Kalmismaa joen länsirannalla oli kunnostettu.

Tollonjoki virtaa hitaasti kohti pohjoista ja Ylä-Kuittijärveä.

Kuva yläjuoksulle päin. Oikealla rannalla kalmisto.

Kalmisto sijaitsi kauniissa mäntymetsässä joen rannalla. Santeri Lesonen ystävineen oli paikan kunnostanut.

Vuokkiniemen tsasouna rakennettiin 1997. Samalla paikalla ollut kirkko paloi vuonna 1939 liiallisen lämmityksen seurauksena. Alla Vuokkiniemen rauhallista kylänraittia. Osa kylästä on määritelty historialliseksi suojelualueeksi. Taustalla häämöttää Ylä-Kuittijärvi.

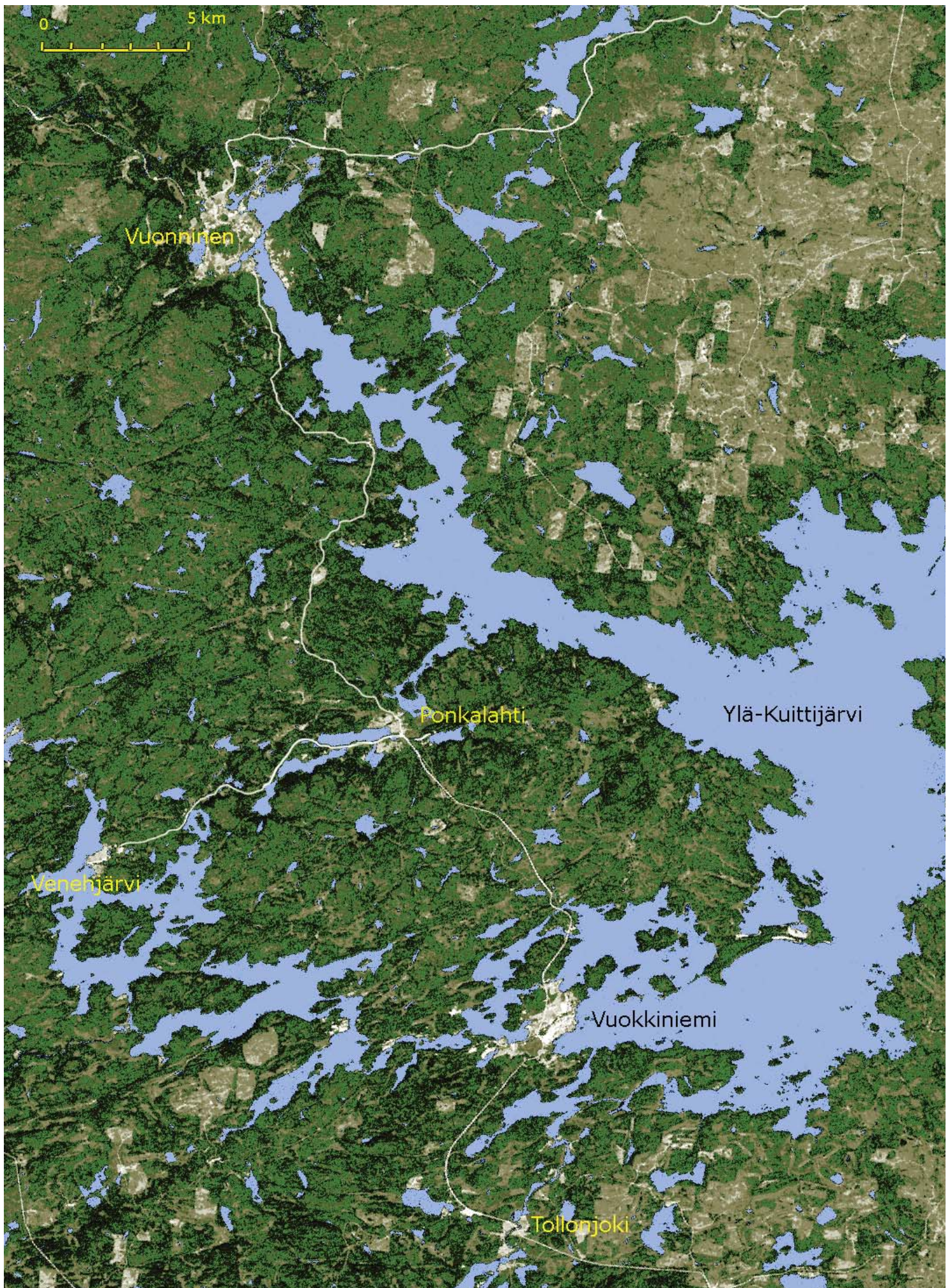

Vartiuksesta Vuokkiniemeen. Hakkuu-alueita näkyy toistasataa.

10 km

Satelliittikartta Ylä-Kuittijärven länsipuolesta. Etelästä pohjoiseen kulkevan tien varrella on useita kyliä. Alaosassa tie kulkee idästä länteen ja ylittää Tollonjoen. Hiukan pohjoiseen mentäessä tullaan järven rannalla sijaitsevaan Vuokkiniemeen. Tien varressa pohjoisempaa on Ponkalahti, jossa on tienhaara Venehjärvelle. Ylä-Kuittijärven pohjoiskulmalla on Vuonninen, tunnettujen runonlaulajien kylä.

Venejärven kylä. Niemessä on paljon vanhoja taloja. Joukossa myös Hökkälän talo, jossa I.K.Inha ja K.F.Karjalainen yöpyivät täällä ollessaan. Isäntä lähti veneellä hakemaan Vuokkiniemestä vieraille teetä ja sokeria. Matkaa oli suuntaansa viitisentoista kilometriä.

Yläkuvassa niemi, jossa sijaitsee kalmisto. Santeri Lesosen talo näkyy oikealla, alla lähikuva toisesta suunnasta. Kalmisto hävitettiin pahasti 1960- ja 70-luvulla, kun kemiläiset työläiset ryöväisivät ikonit ja repivät ristit polttopuiksi, olleessaan heinää korjaamassa Vuokkinimen sovhoosiin. Kylässä ei silloin asunut ketään. Nyt mäntymetsäniemessä sijaitseva kalmisto on kunnostettu ja on vaikuttava nähtävyys.

Santeri Lesonen kirjoittaa muisteluja Matin Inha-kirjaan. Alla kuva Lesosen talon puolelta niemeen, jossa I.K. Inha yöpyi.

Vanhan kalmistoniemen rauhallista mäntymetsää.

Vanhoja ja uudempia puuristejä kalmistoniemessä. Täällä luonnon keskellä viimeistään jäävät työkiireet unholaan ja mieli rauhoittuu. Alla uudelleen rakennettu Venehjärven tsasouna.

Tsasouna on rakennettu uudelleen entiseen paikkaan entisen näköisenä Samuli Paulaharjun ja I.K.Inhan valokuvien mukaisesti. Rakentaminen alkoi 1997 ja tsasouna valmistui syksyllä 2004. 1920-luvulla tsasounan männikössä vietettiin ns. prokkojuhlia. Niissä uhrattiin pässejä tsasounan portailla. Padoissa keitettyä lihaa saivat syödä vain miehet. Prokkojuhlia on alettu pitää taas 1990-luvulla.

Ylä-Kuittijärven maisemia näköalapaikalta. Ollaan kuutisen kilometria Vuonnisen eteläpuolella. Alakuvassa Jussi ja Wille poseeraavat kalevalainen maisema taustanaan.

Vuonnisten eteläpuolella on silta lahden ylitse. Sitä tuskin kävelijäkään uskaltaisi lähteä ylittämään. Lahden toisella puolen kuusen vasemmalla puolen on tsasouna. Alakuvassa maisema Jyrkisen törmältä etelään. Etelästä päin saapui Lönnrot ensi kerran Vuonniseen syyskuun 17. päivä 1833. Hän oli aamulla lähtenyt veneellä Ponkalahdesta soutajanaan Lukkani Huotari.

Ylä-Kuittijärven vedenrajasta kuva etelään päin. Vasemmalla olevassa niemessä oli I.K.Inhan aikoihin kirkko.
 Alla kuva rististä, joka on pystytetty Jyrkisen törmälle vanhan tsasounan paikkeille. Heikossa kunnossa ja parruilla tuetusta tsasounastahan otti Inha aikoinaan (1894) valokuvan.

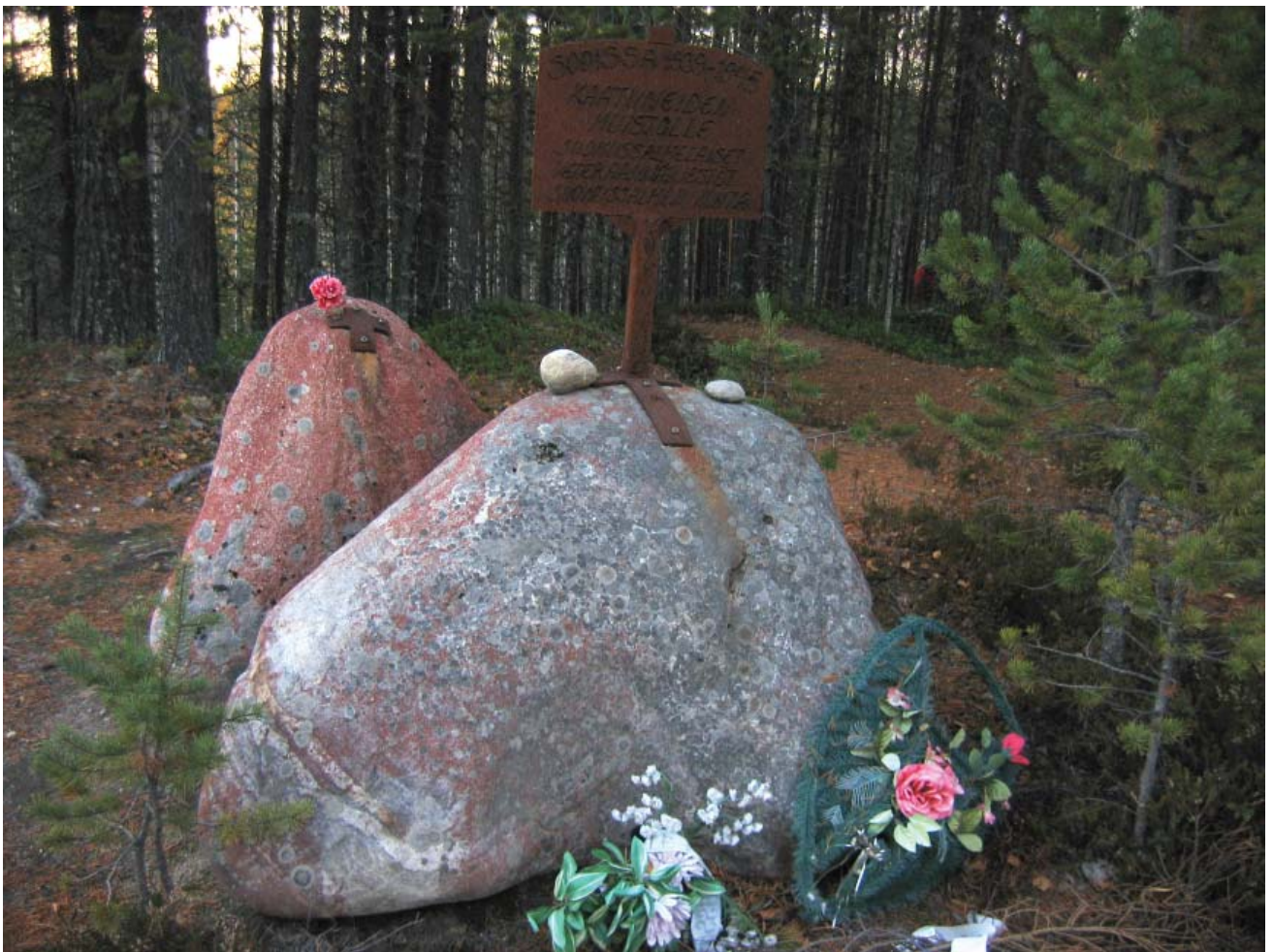

Jyrkisen törmää. Tällä puolen lahtea sijaitsivat Ontrei Malisen talo sekä myös Miinan talo, jossa Lönnrot yöpyi neljännellä matkallaan viiden päivän ajan syyskuussa 1833. Toisella puolen lahtea sijaitsi Vaassila Kieleväisen talo, ilmeisesti alakuvassa vasemmalla olevan aukean kohdalla. Ontrei Malinen lauloi Lönnrotille komean ja eheän yli 360 säettä käsittävän Sampojakson ja 7 muuta runoa yhteensä yli 800 säettä. Kun Ontrei lähti nuotan vetoon illalla Lönnrot kävi lahden toisella puolen Vaassila Kieleväisen luona. Tämä oli vanha, laulutaidoltaan jo heikentynyt tietäjä. Hänen merkityksensä Kalevalan synnylle oli siinä, että häneltä Lönnrot sai tietää kyselemällä “kaikki Väinämöisen urostyöt yhdessä jaksossa”. Näin täydelliseltä kuulostavaa Kalevalan sheemaa, hän ei kyllä saanut, mutta kuitenkin hyvän vahvistuksen ja ehkä uusia ideoita jatkaa runojen yhdistelyä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Matkalta palattuaan hän liitti Väinämöisestä kertovat runot 1867-säkeiseksi runoelmaksi. Ennen matkaa hän oli tehnyt saman Lemminkäis-runojen kohdalta. Lisäksi pääasiassa Vuokkiniemestä kerätyt häärunot yhdistyivät Lönnrotin käsissä “Naimakansan virsiksi”. Tämä kolmi-osainen ns. Sikermä-Kalevala oli Lönnrotilla valmiina lokakuussa 1833. Jo jouluna 1833 oli Lönnrot yhdistänyt ensimmäisen kerran em. osat yhdeksi kokonaisuudeksi, joka tunnetaan nimellä “Runokokous Väinämöisestä”. Sille on myöhemmin annettu nimi “Alku-Kalevala, koska siinä on esitetty ensimmäisen kerran Kalevalan perusrakenne. Alla oleva yhdistelmä kuva on suurin piirtein samoilta paikoilta, kuin Inhan ottamat kuvat vastarannasta ja Vaassilan talosta. Joidenkin tietojen mukaan Vaassilan talo olisi ollut olemassa vielä 1994.

Suomalaisten pystyttämä muistomerkki sodissa 1939-1945 kaatuneille Makkarakukkulän lähellä. Vähän matkaa Uhtualle päin on venäläisten sotilaiden muistomerkki Munakukkulän kohdalla. Oula selvittämässä venäjänkielisen muistolaatan sisältöä Suomeen suunnatun tykinjalustasta.

Ensimmäinen päivä on pulkassa. Laukut sisään. Oikealla oiva kuljettamme Oiva juttelee isäntäperheemme kanssa, edessä Tamara ja oven suussa Rudolf Jegorov.
 Alla on istuttu jo illallispöytään. Taisi ruoka maistua nälkäisille matkalaisille.

Reitti Vuonnisista Uhtualle. Vuonnisista lähdettiin vähän viiden jälkeen Suomen aikaa. Ajettiin Eldankajärven pohjoispuolelta, mutta järvi ei kuitenkaan näkynyt tielle. Uhtu-alle saavuttiin kymmenen yli seitsemän. Ilta oli jo pimentynyt.

Kello on 5 minuuttia vailla seitsemän Suomen aikaa, kun Oiva käynnisti Toyota Landcruiserin Jegorovin pihalla. Keski-Kuittijärvi punersi aamuhämärässä. Puoli yhdeksän jälkeen oltiin Paanajärven lossilla. Tulimme juuri sopivasti., kun lossi tuli rantaan ja pääsimme heti yli. Lossivahti meni 5 tunnin tauolle kello kymmenen.

Pitkospuut johdattivat uudelta Paanajärveltä vanhalle. Paanajärven kuvamateriaalin poimimisessa törmää ns. runsauden pula ilmiöön. Sadoista kuvista muutaman valitseminen jättää monta upeaa maisemaa ja rakennusta pois pelistä.

Paanajärven vanhan kirkon ja kalmiston kuusikko. Alla vanhaa kylänraittia.

Paanajärven vanha kirkko, joka nyt toimii nuorisoseuran talona. Alla kirkon kiviaitaa. Taustalla näkyy Kemijoki ja saari.

Vanhaa Paanajärveä yläjuoksulle päin kuvattuna. Paanajärvi on joinakin vuosina ollut World Monuments Watchin sadan uhanalaisimman kulttuurikohteen listalla. Samassa seurassa kuin Pompeijin rauniot, Taj Mahalin temppeli jne. Viimeksi vuosina 200-2001. Paanajärvi on saanut apurahaa kyläläisten kouluttamiseen restaurointityöntekijöiksi. Alla Risto Dementjev huristelee moottorillaan Kemijokea.

Paanajärvi on saanut kuulemma nimensä siitä, kun kaksi puolalaista (pan'ia) hukkui aikoinaan jokeen. Jokihan on leveä tällä kohdalla, järvimäinen.

Paanajärven saaren ranta. Veneitä tarvitaan täällä ja niitä oli runsaasti.

Talovanhukset pitävät pintansa luonnonvoimia vastaan.

Näkymä alajuoksulle päin. Suurikaan aukko seinässä ei aiheuta hämminkiä.

Maisemia Kemijoen eteläpuolelta. Jotkut rakennukset ovat tulleet tiensa päähän. Juminkeko-säätiö on lahjoittanut kylälle hevoson, joka palvelee mm. kevätkynnöissä ja halkojen kuljetuksessa. Ei tullut vastaan.

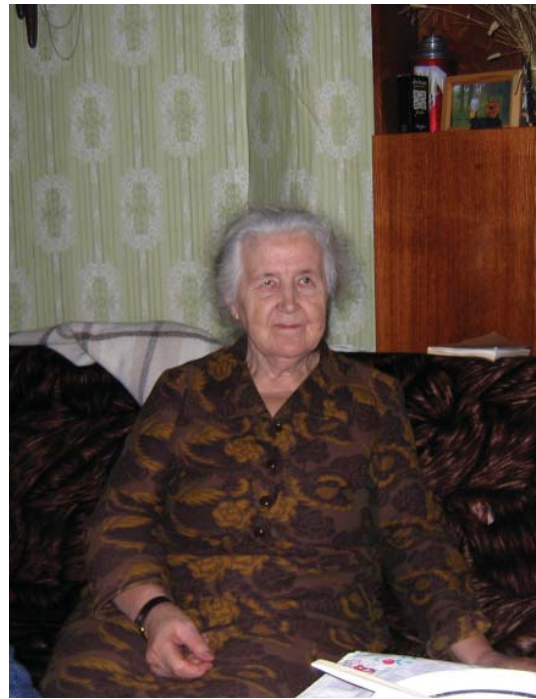

Vanhaa rakennuskantaa. Uudet hirsitalot tehdään samaan tavalla kuin on tehty viime vuosisadalla. Ne sopivat miljööseen. Kylä näyttää ehjältä kokonaisuudelta.

Yllä Risto ja Vieno Denentjev. Vieno oli Paanajärven kirjastohoitaja ennen kuin jäi eläkkeelle. Vasemmalla heidän talonsa. Alla Jussi hamuaa lisää hapankaalia. Oiva seuraa vierestä.

Ollaan Haikolassa, puolimatassa takaisin Uhtualle. Kylän viimeinen asukas muutti samana päivänä pois talveksi. Nyt ei kukaan enää asu täällä ympäri vuoden. Vielä v. 1905 asukkaita oli 84 ja taloja 11. Kylän takana on kalmismaa, jossa ei ehditty käydä.

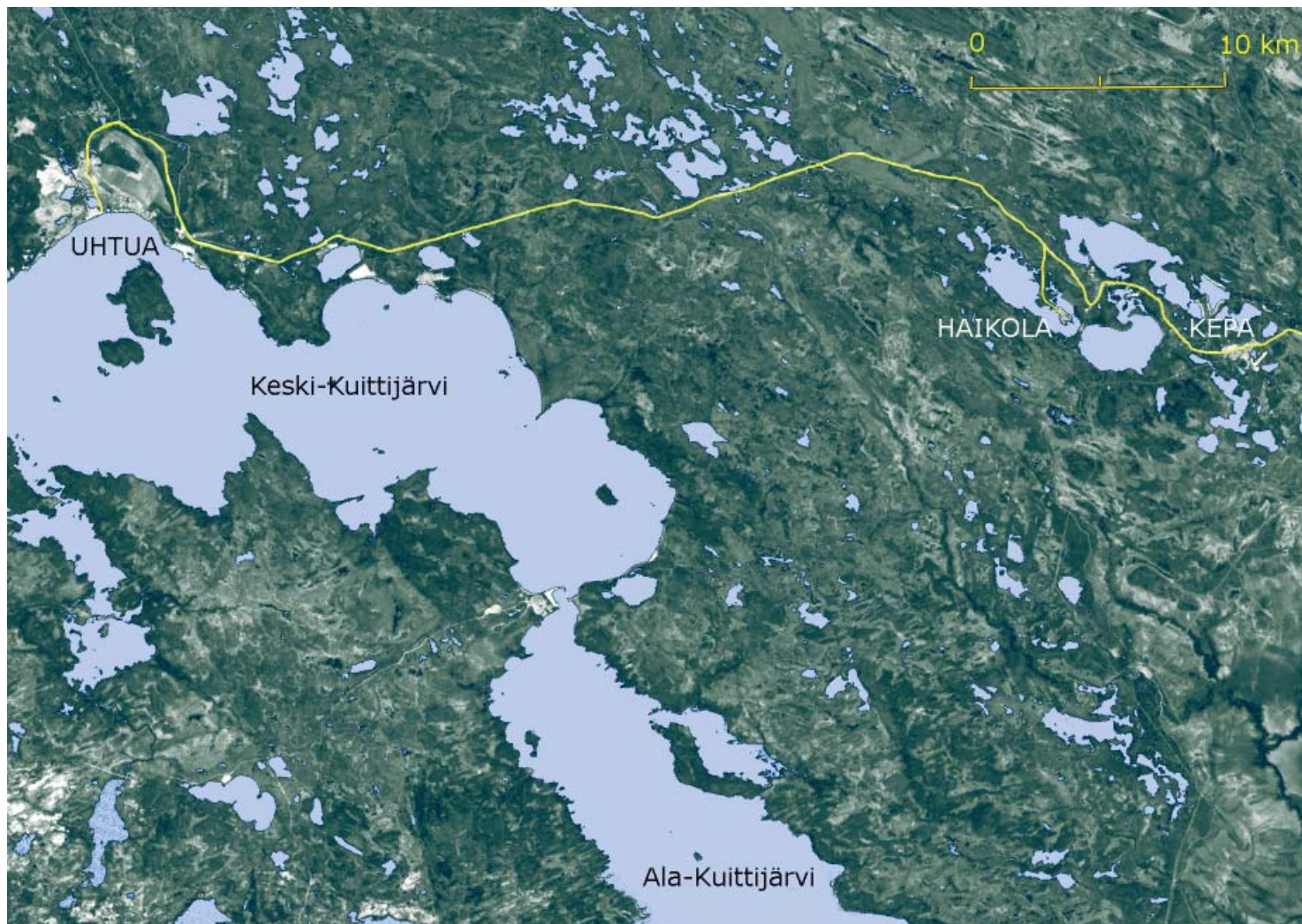

Vettä joka puolella. Axel August Borenius poikkesi täällä vuonna 1872 kuulemassa kylän tunonlaulajia.

Reitti Uhtualta Haikolaan ja Kepsaan. Alakuvassa kartta itään Paanajärvelle.

Uhtuan Sampo. Kauppatori. Oli toripäivä. Karvalakit maksoivat 3100 ruplaa (noin 93 €). Ei halpoja. Alla Antikaisen talo, joka on ollut monennimisen lehden toimitus. Nyt oli talossa piti majaa poliisi. Talo oli menossa remonttiin ja poliisille oli rakenteilla lähemmäs rantaa uusi toimipaikka.

Pääkadun päässä rannassa oli ortodoksiristi. Lähellä oli myös Lönnrotin mänty, joka oli siirretty siihen lahden toiselta puolen. Männyn vieressä oli suomalaisten rakentama tsasouna. Alla Keski-Kuittijärveä iltavalaistuksessa.

Uhtuan rantabulervardi leppeässä syysillan hämyssä. Alla Keski-Kuittijärvi ja rannalla mökki niin harmaa.

Tamara ja Rudolf Jegorovin talo pihan puolelta. Kuva otettu saunan edestä. Alla näkymä lammelle. Edessä aita ja naapurin rantavaja.

Uhtuan Likopään Kormusniemen hiekkasärkät oli häkellyttävä nähtävyys kello 17 iltä-aurion valaistuksessa. Noin kilometrin päässä näkyy ensimmäinen kolmesta peräkkäisestä saaresta, Kormussaari. Muita nimitetään Välisaariksi.

Kolme hahmoa niemenkärjessä, Sari, Oula ja Matti, kai. Kivet ja hiekka muuttuvat keltaiseksi, kun aurinko jää selän taa.

Samanlaisia kuvia. Näihin ei väsy koskaan. Veneellä pitäisi ajaa saarten ohi Jyväälähteen.

Uhtualta lähdettiin kello 6:50 ja Röhön järvi tavoitettiin puoli seitsemän aikaan. Täällä hurjimmat harrastavat aamu-uintia auringon noustessa. Veden pinta höyrysi utuisena. Matti ja Oula pulahtivat viileään veteen. Alla Oula kahlaa hiekkaista rantaa. Kerrotaan, että Röhöjärvi on saanut nimensä veden äärellä kasvavasta harvinaisesta ruotsinröhö kasvista.

Aurinko nousee juuri taivaanrannan takaa Sarin selän takana. Kello on 7.34.

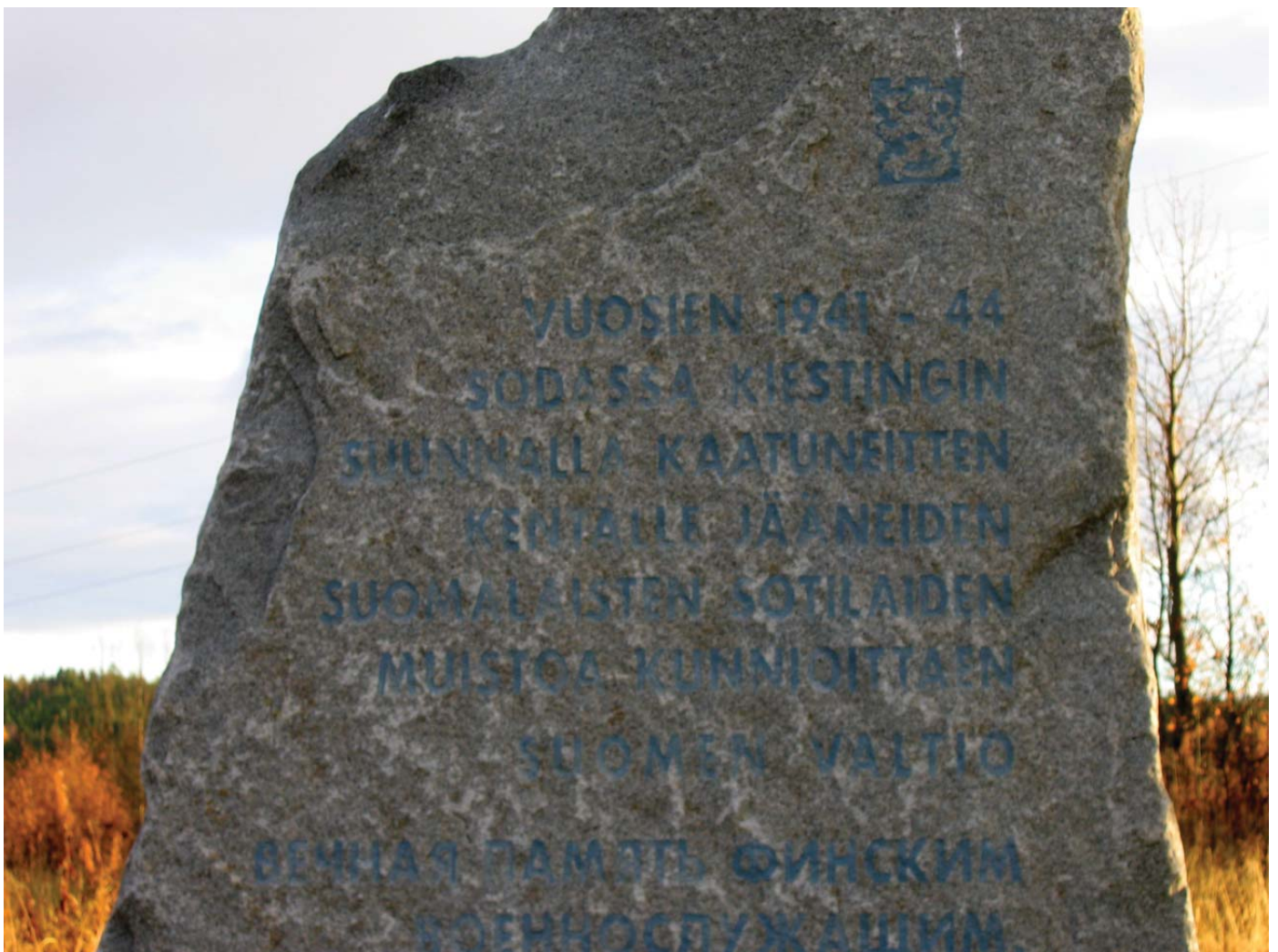

Kokkosalmen silta. Kiestingin suunnalla oli kovia taisteluja jatkosodan aikana. Muistokivi on pystytetty mäen korkeimmalle kohdalle.

Kiestingin sivukadulla oli hiljaista kello 9 Suomen aikaan perjantaina, kun ajelimme Toyotalla paikallisen kuppilan eteen. Siellä käytiin kahvilla ja tsajulla. Seinällä oli komea Kivakkakoski maalaus. Punaisten verhojen Jussi arveli olevan peräisin pysähtyneisyyden aikakaudelta.

Tuoppajärven rantaa. Edessä oleva niemi peittää komean järven selän. Niemen takaa auvautuu moni peninkulmainen ulappa.

Tuoppajärvi komeasti Sohjanan kohdalla. Tässä näkymä moni kymmenkilometriselle selälle pääsee oikeuksiinsa.

Sohjanan joen yli menevä silta. Pääjärven ja Tuoppajärven pintaa on nostettu 9 metriä. Sohjananjokikin virtailee milloin mihinkin suuntaan.

Kananaississa Oiva kävi jututtamassa ystäväänsä Ladan korjaajaa. Alla Kananaistenjärvi

Pääjärven huvilatonteilla. Hyvin aidatulla alueella oli satoja mökkejä vieri vieressä. Alla ollaan Paanajärvi museossa.

Yläkuvassa keitto menossa Pääjärvellö Korbankovin ravintolassa. Tämän jälkeen tuli vielä alkuruoka, vodka, pääruoka, jälkiruoka ja kahvi. Alla Jussi ja Matti tulossa Leontievan Magasinista. Jussin kassissa painaa juuri ostetut kristallilasit.

Suvannon kylä. Järvi tai oikeammin Pistojoen suvanto siinteli sinisenä. Vielä oli kesäasukkaita mökeissään.

Kylän idyllisiä maisemia.

Voivatko näkymät enää tästä kauniimmiksi muuttua.

Raittia kulkevat miehet kamerat käsissään. Kaunis päivä. Hyvä valokuvaukseen. Alla Mari ja Topi Timonen, keskellä Oiva. Mari ja Topi ovat ainoat ympäri vuoden kylässä asuvat.

Tuvassa Mari tarjosi
tsajua.
Alla Topi-isäntä
Pistojoen suvanto
taustanaan.

Timosten mökki ja auto. Alla kartta Pääjärveltä Suoperään. Venäjän puolen raja-asemaa uudistettiin rajulla kädellä ja EU:n rahalla. Lemminkäisen miehet olivat levittämässä asfalttia. Varmaan tulee komea, kun valmistuu.

